MINISTER
MINISTERIE VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Mr Virginijus Sinkevičius
Member of the European Commission

The Hague,
22094673

Geachte Commissaris Sinkevicius,

Met onderliggende brief reageert Nederland op de door u uitgezette consultatie over het functioneren van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB). In deze brief wordt tevens ingegaan op de Nederlandse positie op de onderwerpen uit de consultatie over het actieplan voor de instandhouding van visbestanden en de bescherming van mariene ecosystemen.
Nederland dankt de Commissie voor het lanceren van deze consultaties, met als doel om op deze manier de stakeholders te betrekken bij de beleidsontwikkeling.

Algemene aspecten over het functioneren van het GVB
Hoewel er uitdagingen blijven bestaan, constateert Nederland dat het GVB over het algemeen genomen goed functioneert op het merendeel van de gestelde doelstellingen. Vooral de omschakeling naar meerjarige beheersplannen, waarbij commerciële visbestanden meer in samenhang en met lange termijn doelstellingen beheerd worden per gebied, heeft bijgedragen aan het verbeteren van het duurzaam beheer van deze visbestanden alsmede aan de stabiliteit voor de vissers. Met het GVB wordt ook beoogd een bijdrage te leveren aan de doelstellingen van de milieuwetgeving van de Unie, zoals de Kaderrichtlijn Mariene Strategie en de Vogel- en Habitatrichtlijn. Op dit vlak ziet Nederland dat versterking van de ecosysteembenadering nodig is, om ook daadwerkelijk tot het gewenste herstel van de biodiversiteit te komen en invulling te geven aan de Europese biodiversiteitsstrategie. Nederland wil in dit kader het belang onderstrepen van de Europese Green Deal voor een klimaatneutraal Europa in 2050 en het herstel van de biodiversiteit. Nederland voorziet dat een brede herijking van het GVB nodig is, om te bezien

of het GVB adequaat is uitgerust om invulling te geven aan de ambities uit de Green Deal en de visserijsectoren toekomstperspectief te bieden in een veranderende omgeving. De ambities uit de Green Deal vragen om een nieuwe manier van denken over het visserijbeleid en een betere integratie van energie-, natuur-, visserij- en voedselbeleid.

1. Toekomstperspectief voor vissers in een veranderende omgeving

De transformatie die op Europees niveau is ingezet met de uitrol van de Europese Green Deal heeft grote impact op de Europese visserijsectoren. De energietransitie en de biodiversiteitsstrategie, in aanvulling op bestaande milieudoelstellingen en de beperkingen die voortvloeien uit Brexit, leggen grote druk op de ruimte op zee om te kunnen blijven vissen. Niet alleen wordt de ruimte beperkt vanwege de uitbreiding van windparken en natuurgebieden op zee, ook raken de beschikbare visgronden meer versnipperd. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de visserij zelf, maar werkt ook door in de rest van de keten en de visserijgemeenschappen. De beperkter wordende ruimte en maatschappelijke vraag naar meer duurzame visserijmethoden vraagt om een transformatie van de visserijvloot. Nederland vindt het belangrijk om vissers toekomstperspectief te bieden in deze veranderende omgeving. Het visserijbeleid moet hier ondersteunend aan zijn.
De onduidelijkheid over de uitbreiding van windparken en de resterende ruimte, de toenemende maatschappelijke roep om beperkingen aan bodemberoerende visserij, alsmede hernieuwde onderhandelingen over een akkoord met het Verenigd Koninkrijk voor 2026, veroorzaken een onzeker toekomstbeeld. Hierdoor is het voor veel visserijbedrijven nagenoeg onmogelijk om financiering te krijgen voor de nodige investeringen in innovatie en verduurzaming.

De beperkingen aan de beschikbare ruimte vragen om aanpassing van de vloot naar meer wendbare vaartuigen met meer duurzame motoren en innovatieve vismethoden. De huidige fondsverordening biedt onvoldoende mogelijkheden om de nodige transformatie van de vloot te ondersteunen, door de beperkte mogelijkheden voor investeringssubsidies voor vaartuigen groter dan 24 meter. Ook werkt het staatssteunkader beperkend voor de behoefte van bedrijven om verkregen saneringsmiddelen te investeren in de verduurzaming van resterende vaartuigen. Op dit vlak is een nieuwe manier van denken nodig over de manier waarop Europa haar vloot faciliteert bij de nodige transformatie. Het huidige beleid is sterk gestoeld op het tegengaan van capaciteitsvergroting, maar de huidige formulering is dermate beperkend dat ook aanschaf van nieuwe duurzame

vaartuigen en verduurzaming van motoren niet ondersteund kan worden voor vaartuigen groter dan 24 meter. In Nederland bestaat de visserijsector grotendeels uit midden- en kleinbedrijf (MKB) en familiebedrijven, die veelal één schip groter dan 24 meter in eigendom hebben. Nederland begrijpt dat er beperkingen zijn voor het verstrekken van subsidies aan grote ondernemingen, ter voorkoming van oneerlijke concurrentie. Nederland vindt het relevanter om bij beperkingen aan de innovatiesubsidies te kijken naar de grootte van de onderneming, in plaats van de grootte van het vaartuig. Vooral omdat subsidies voor het midden- en kleinbedrijf noodzakelijk zijn om de gewenste verduurzaming te realiseren en toekomstperspectief te bieden voor de vissers.

De beperkingen aan subsidieverstrekking voor vaartuigen kleiner dan 24 meter, zou er bovendien toe kunnen leiden dat vissers met een groter vaartuig omschakelen naar (meerdere) vaartuigen kleiner dan 24 meter. Deze ontwikkeling acht Nederland onwenselijk, omdat deze vaartuigen in verband met scheepvaartveiligheid veelal binnen de kustzone vissen. Hiermee zou dus een toename van visserijdruk in de kustzone kunnen ontstaan. In dit kader is ook de vraag belangrijk of een omschakeling naar meerdere kleinere vaartuigen bijdraagt aan de doelstellingen uit de *Farm to Fork* strategie om ketens te verkorten en importen te beperken, aangezien de toebedeelde quota mogelijk niet volledig benut kunnen worden. Daarnaast zou moeten worden bezien wat deze ontwikkeling zou betekenen voor de efficiëntie van brandstofgebruik en de daarmee gepaard gaande uitstoot van CO2 en stikstof.

Nederland vraagt hier ook aandacht voor verplaatsingseffecten als gevolg van het sluiten van gebieden voor windenergie en natuurbescherming. Zonder maatregelen, zal de steeds beperkter wordende ruimte op zee verplaatsing van visserij veroorzaken, zowel naar andere visgronden als naar andere vissoorten. Hierdoor kan de lokale druk op visbestanden en de ecologische druk op visgronden waar de visserij zich naar toe verplaatst toenemen. Ook kan er overbevissing ontstaan op soorten waarvoor nog geen regulering bestaat. Eveneens kan het bereiken van alternatieve visgronden gepaard gaan met langere stoomtijden, met als gevolg hogere kosten (brandstof) en toenemende CO_2-uitstoot. Om dit soort negatieve effecten op het (zee)milieu te voorkomen, ontstaat behoefte aan het saneren van vaartuigen om de vlootcapaciteit in overeenstemming te brengen met de beschikbare ruimte. In het huidige GVB wordt deze mogelijkheid niet geboden.

Tenslotte wil Nederland in dit kader ook vragen om een evaluatie van het visserijbeheerssysteem om te bezien of ook voor de ongereguleerde bestanden duurzaamheid bereikt wordt. En of voldoende adequaat kan worden ingespeeld op veranderende omstandigheden en doelsoorten door ook de ongereguleerde bestanden te monitoren en zo nodig maatregelen te treffen. De beperkingen in de beschikbare ruimte en de wens om tot minder bodemberoering te komen heeft tot gevolg dat vissers willen overstappen van een bodemberoerende visserijtechniek naar een andere visserijtechniek, en daarmee op andere (ongereguleerde) vissoorten.

2. Bodemberoering

In veel Europese lidstaten vormt de bodemberoerende visserij een belangrijk onderdeel van de visserijsector en veelal de spil van Europese visserijgemeenschappen. 25% van de wereldwijde visaanlandingen wordt verzorgd door bodemberoerende visserij en hiermee worden ook Europese burgers voorzien van gezonde eiwitten uit eigen oceanen. Specifiek voor Nederland is deze vorm van visserij zeer belangrijk, gezien de cultuurhistorische visserij op platvis en garnalen. Aan de andere kant worden de biodiversiteitsdoelstellingen uit Uniewetgeving in veel Europese wateren nog niet behaald en daarom zijn meer inspanningen nodig om de natuur- en hulpbronnen te beschermen en te herstellen. Het beschermen van kwetsbare habitats tegen de gevolgen van bodemberoering is daar onderdeel van.

Het is belangrijk dat het GVB een realistisch perspectief biedt voor de toekomst van alle visserijsectoren, met inbegrip van bodemberoerende visserij. Er zou daarom niet alleen gekeken moeten worden naar gebieden waar bodemberoerende visserij verboden zou moeten worden, maar ook naar gebieden waar bodemberoerende visserij wel blijft toegestaan. Uit het Benthis-project[1] blijkt dat bepaalde habitats geen significant negatieve gevolgen ondervinden van bodemberoerende visserij. Nederland vindt het van groot belang dat beleidsbeslissingen over het visserijbeleid gebaseerd zijn op wetenschappelijk onderzoek.

In 2020 hebben de Nederlandse overheid en relevante stakeholders een overeenstemming bereikt over een nationaal Noordzeeakkoord (NZA). Dit akkoord behelst een geïntegreerde aanpak voor het Nederlandse deel van de Noordzee, gericht op de energietransitie,

[1] 0af9c831-c03d-4f85-a53c-e99e0b8ead0a_BENTHIS_FinalReport_29Nov2017.pdf

natuurherstel en instandhouding van mariene ecosystemen en biologische hulpbronnen en verduurzaming van de visserij. Zo zijn er afspraken gemaakt over de uitbreiding van windparken en natuurgebieden op zee. In het NZA is bijvoorbeeld afgesproken dat in 2023 13,7% van het Nederlandse deel van de Noordzee binnen ecologische waardevolle gebieden strikt beschermd wordt en volledig gevrijwaard zal zijn van bodemberoering door visserij. Dit percentage loopt op naar 15% in 2030.

In veel gevallen zijn de gebieden die worden afgesloten voor natuurbescherming of windparken, waardevolle visgebieden[2] [3]. De Nederlandse overheid stelt daarom financiële middelen ter beschikking aan de visserijsector met als doel te investeren in alternatieve technieken voor bodemberoerende visserij of innovatieve oplossingen voor bijvangst, emissies en afval. Tevens worden extra middelen beschikbaar gemaakt voor het verbeteren van de controle op naleving van de visserijmaatregelen in gesloten gebieden.

Innovatie zal de weg banen naar een duurzame toekomst. Nederland legt bij de besteding van de Europese fondsen (EFMZV en EMFAF) een sterke focus op de innovatie van vistuig, zowel op selectiviteit en overlevingsvermogen als op bodemimpact.
Al jarenlang wordt er onderzoek gedaan naar het beperken van bodemberoering, ook met middelen uit de Europese fondsen voor visserij en aquacultuur. Enkele technieken zijn succesvol in gebruik genomen, zoals de sumwing en de twinrig in de visserij op schol. Voor de belangrijkste Nederlandse bodemvissoort, de tong, is sinds het verbod op de pulstechniek nog geen alternatief vistuig beschikbaar met minder bodemberoering dan de traditionele visserij met wekkerkettingen. Platvissen, waaronder schol en tong, hebben de eigenschap zich enkele centimeters in de zeebodem in te graven, waarbij de tong nog iets dieper zit dan de schol. Er is voor de visserij op platvis dan ook nog geen zicht op een vismethode die geheel zonder bodemberoering kan plaatsvinden. In dit kader wil Nederland de positieve effecten van de pulstechniek ten opzichte van de traditionele boomkorvisserij nogmaals benadrukken.

Hierbij wordt verwezen naar het – na de inwerkingtreding van het pulsverbod uitgebrachte – ICES advies van mei 2020[4], waarin geconcludeerd wordt dat de pulstechniek minder impact heeft op de zeebodem en het benthische ecosysteem alsmede de N2000-habitats en soorten, vergeleken met mechanische stimulering met

[2] https://edepot.wur.nl/547774
[3] https://edepot.wur.nl/536640
[4] nl.2020.03.pdf (ices.dk)

wekkerkettingen. In dit verband is van belang dat ICES concludeert dat resterende onzekerheden en negatieve effecten verwaarloosbaar zijn. Naast positieve effecten op bodemberoering ondersteunt de pulstechniek ook andere doelstellingen van het GVB en Green Deal, zoals het verminderen van ongewenste bijvangst en brandstofbesparing. Na het verschijnen van het ICES advies zijn er verschillende peer-reviewed publicaties in toonaangevende wetenschappelijke tijdschriften verschenen, die deze conclusies van ICES bevestigen[5],[6],[7],[8],[9],[10],[11],[12],[13],[14],[15].

Dat pulsvisserij ondanks al deze positieve wetenschappelijke resultaten verboden blijft, is uitermate teleurstellend voor Nederlandse kottervissers. Helemaal nu de druk op het beperken van bodemberoering zo groot wordt en er voor verschillende vissoorten die in de bodem leven, geen andere alternatieve vismethode is. Gelet op het voorgaande en met het oog op de sterk gestegen brandstofprijzen verzoekt Nederland dit verbod te heroverwegen.

3. Aanlandplicht en selectiviteit

Nederland onderschrijft de doelstellingen van de aanlandplicht: het voorkomen van voedselverspilling en onnodige vissterfte. Nederland heeft daarom de invoering van de aanlandplicht ondersteund. Zoals bij alle grote veranderingen, is tijd nodig voor de visserijsectoren om zich te kunnen aanpassen aan de nieuwe omstandigheden. In veel visserijen werkt de aanlandplicht goed en zijn verschillende acties

---

[5] Boute, P. G., Soetaert, M., Reid Navarro, J. A., and Lankheet, M. J. 2021. Effects of Electrical Pulse Stimulation on Behaviour and Survival of Marine Benthic Invertebrates. Frontiers in Marine Science, 7.

[6] de Borger, E., Tiano, J., Braeckman, U., Rijnsdorp, A. D., and Soetaert, K. 2021. Impact of bottom trawling on sediment biogeochemistry: a modelling approach. Biogeosciences, 18: 2539-2557

[7] pulse trawl fishing on Dover sole (Solea solea). Wageningen Marine Research report C022/18. 32 pp

[8] Hintzen, N. T., Aarts, G., Poos, J. J., Van der Reijden, K. J., and Rijnsdorp, A. D. 2021. Quantifying habitat preference of bottom trawling gear. Ices Journal of Marine Science, 78: 172-184

[9] Poos, J. J., Hintzen, N. T., van Rijssel, J., and Rijnsdorp, A. D. 2020. Efficiency changes in bottom trawling for flatfish species as a result of the replacement of mechanical stimulation by electric stimulation. Ices Journal of Marine Science, 77: 2635–2645

[10] Rijnsdorp, A. D., Depestele, J., Eigaard, O. R., Hintzen, N. T., Ivanovic, A., Molenaar, P., O'Neill, F. G., et al. 2020b. Mitigating seafloor disturbance of bottom trawl fisheries for North Sea sole Solea solea by replacing mechanical with electrical stimulation. PLoS ONE 8(4): e61357

[11] Rijnsdorp, A. D., Batsleer, J., and Molenaar, P. 2021a. The effect of electrical stimulation on the footrope and cod-end selection of a flatfish bottom trawl. Fisheries Research, 243: 106104

[12] Rijnsdorp, A. D., Depestele, J., Molenaar, P., Eigaard, O. R., Ivanović, A., and O'Neill, F. G. 2021b. Sediment mobilisation by bottom trawls: a model approach applied to the Dutch North Sea beam trawl fishery. Ices Journal of Marine Science, 78: 1574-1586

[13] Tiano, J. C., van der Reijden, K. J., O'Flynn, S., Beauchard, O., van der Ree, S., van der Wees, J., Ysebaert, T., et al. 2020. Experimental bottom trawling finds resilience in large-bodied infauna but vulnerability for epifauna and juveniles in the Frisian Front. Marine Environmental Research: 104964

[14] Tiano, J. C., De Borger, E., O'Flynn, S., Cheng, C. H., van Oevelen, D., and Soetaert, K. 2021. Physical and electrical disturbance experiments uncover potential bottom fishing impacts on benthic ecosystem functioning. Journal of Experimental Marine Biology and Ecology, 545: 151628

[15] Tiano, J., Depestele, J., Van Hoey, G., Fernandes, J., van Rijswijk, P., and Soetaert, K. 2022. Trawling effects on biogeochemical processes are mediated by fauna in high energy biogenic reef-inhabited coastal sediments. Biogeosciences Discuss., 2022: 1-36

genomen om de teruggooi van bijvangsten tegen te gaan, zoals het dichtlassen van teruggooi-gootjes op pelagische schepen. De tijd die met de gefaseerde invoering geboden is, is echter niet genoeg gebleken voor alle visserijsectoren om de aanlandplicht werkbaar te maken in de praktijk.

Tijdelijke karakter uitzonderingsmogelijkheden
In sommige visserijen, zoals de gemengde visserij op tong en Noorse kreeft, zijn er aanhoudend problemen met de uitvoering van de aanlandplicht. Het gaat dan om de verstikkingssoorten, het ontbreken van mankracht voor het volledig sorteren en registreren van de vangst en de opslagcapaciteit en veiligheid aan boord[16],[17],[18] .

Voor de meeste problemen worden nu tijdelijke oplossingen in de vorm van uitzonderingen geboden. Het tijdelijke karakter van deze uitzonderingen is een belangrijke bron van onzekerheid over het toekomstperspectief van visserijondernemers, welke een negatieve invloed heeft op de innovatiebereidheid en op de financieringsmogelijkheden voor investeringen in innovaties.

Nederland zou daarom graag een evaluatie van de huidige aanlandplicht zien, waarbij nagedacht wordt over meer duurzame oplossingen of alternatieven om tot een uitvoerbaar en daarmee beter gedragen systeem te komen. Dit acht Nederland noodzakelijk om ook daadwerkelijk de beleidsdoelen die met de invoering van deze aanlandplicht samenhangen te bereiken.

Hoge overleving
Voor sommige soorten is het belang van deze volledige uitzonderingsmogelijkheid heel groot. Er zijn geen afspraken gemaakt over welke mate van overleving van vissoorten als "hoog" beschouwd wordt, en daarmee in aanmerking komt voor een uitzondering op de aanlandplicht. Hierdoor is er nu geen transparantie in de afweging voor het toekennen van de uitzondering en evenmin is er een doelstelling voor de visserijsector om naartoe te werken. Naast het stellen van kaders voor de overlevingskans, is het belangrijk om na te denken over alternatieve oplossingen voor bijvangstsoorten waarbij de overlevingskans niet aan de gestelde kaders voldoet, maar waar het voortbestaan van de visserij wel in het geding is, als er geen

[16] https://research.wur.nl/en/publications/undersized-whiting-in-the-bt2-fishery-quantification-of-volumes-a
[17] Baarssen, J., Luchies, J., Turenhout, M.N.J. en Buisman, F.C. (2015). Verkenning economische impact aanlandplicht op de Nederlandse kottervloot. Den Haag: Flynth Adviseurs en accountants BV & LEI Wageningen UR, 2015, CVO rapport "Best Practices"
[18] Buisman, Erik, Hans van Oostenbrugge n Rik Beukers. (2013) Economische effecten van een aanlandplicht voor de Nederlandse visserij. LEI-rapport 2013-062

uitzondering is en het bestand geen significant negatieve impact ondervindt van het bijvangstpercentage.

Selectiviteit
De afgelopen jaren is gebleken dat de uitrol van selectieve tuiginnovaties staat of valt bij een gelijk speelveld voor alle vissers, omdat selectievere tuigen ook leiden tot vangstverliezen van de doelsoort. Vissers zijn alleen bereid vangstverliezen van de doelsoort te accepteren, als dit ook hun nationale en internationale collega's treft. In dat kader verdient het aandacht om op regionaal niveau, samen met de visserij, nadrukkelijker afspraken te maken over de doelstellingen en de toepassing van tuiginnovaties die selectiviteit bevorderen en om bijvoorbeeld het gebruik van selectiviteitstoepassingen als voorwaarde te verbinden aan uitzonderingsmogelijkheden op de aanlandplicht. Op deze manier worden vissers beloond voor innovatie en het toepassen van optimale selectiviteitsoplossingen. Het huidige maximumpercentage van bijvangst dat uitgezonderd kan worden bij een maximale selectiviteit, biedt onvoldoende mogelijkheden voor de gemengde visserij. Daarom ligt de focus op de uitzonderingen in verband met hoge overleving, waarbij in de verordening geen link gelegd wordt met selectiviteitsverbeteringen.

Registratie
In de gemengde visserij op tong noemen vissers de volledige handmatige registratie van bijvangsten als een van de grootste knelpunten in de uitvoering van de aanlandplicht. Zelfs bij een optimale selectiviteit, zijn de bijvangsten van ondermaatse schol nog dusdanig hoog dat de capaciteit van de bemanning aan boord niet toereikend is voor het uitsorteren en registreren van alle bijvangsten. Tegelijkertijd is de ruimte aan boord beperkt, waardoor de bemanningscapaciteit onvoldoende uitbreid kan worden. Ook maakt de verplichting tot uitsorteren van ondermaatse vangsten, waar geen inkomsten tegenover staan, het nog lastiger om bemanning te vinden aan boord van vissersschepen. Om de uitvoeringslasten van de registratieplicht aan boord te beperken, werkt Nederland aan de ontwikkeling van automatische vangstregistratie met behulp van camera's en een zelflerend algoritme (*Fully Documented Fisheries*). De resultaten van het systeem bieden goede hoop dat binnen afzienbare tijd een betrouwbaar systeem in de markt gebracht zou kunnen worden. Nederland zou samen met de Commissie de mogelijkheden willen verkennen of een systeem van automatische vangstregistratie onderdeel zou kunnen zijn van een alternatieve uitzonderingsgrond op de aanlandplicht, voor die bijvangstsoorten waarbij onvoldoende selectiviteitsverbeteringen gerealiseerd kunnen

worden om de aanlandplicht werkbaar te maken in de visserijpraktijk. Dit zou het draagvlak voor zowel de aanlandplicht en toepassing van selectiviteitsmaatregelen als de invoering van cameratoezicht ten goede komen en daarmee bijdragen aan het bereiken van de beleidsdoelstellingen van de aanlandplicht.

Controle en toezicht
De complexiteit in de uitvoering van de aanlandplicht in de gemengde visserij en de lage pakkans op overtredingen, maakt dat de nalevingsbereidheid in de sector laag is. In dit kader wordt nagedacht over de ontwikkeling van een controlesysteem op basis van cameratoezicht. In 2017 hebben verschillende lidstaten de Europese Commissie opgeroepen om een dergelijk systeem Uniebreed en op basis van een gedegen juridische basis in te voeren. In 2018 heeft de Europese Commissie hiertoe een voorstel gedaan, waarover momenteel politieke besluitvorming loopt tussen de Europese Commissie, de Raad en het Europees Parlement.
Ter voorbereiding op politieke besluitvorming over de verplichte Uniebrede invoering van cameratoezicht zet Nederland, in samenwerking met de andere lidstaten in de Scheveningengroep en de Noordwestelijke Waterengroep, in op de uitvoering van een pilotproject met cameratoezicht in de demersale en de pelagische visserijsector, onder coördinatie van EFCA (European Fisheries Control Authority).
Met deze pilot hoopt Nederland meer duidelijkheid te krijgen over of videobeelden geschikt zijn om overtredingen op de aanlandingsverplichting vast te stellen en of de beelden geaccepteerd worden in de rechtbank als onomstotelijk bewijs. Uit *Van Helmond (2020)*[19] blijkt dat het moeilijk is om op basis van videobeelden een accurate inschatting te maken van de hoeveelheid ondermaatse vis. Eveneens wordt in dit artikel geconcludeerd dat acceptatie van elektronische monitoring door de vissers van essentieel belang is voor de succesvolle implementatie ervan.
Bovendien biedt een pilot de gelegenheid aan de handhavingsautoriteiten om de noodzakelijke ervaring op te doen met het verzamelen en analyseren van camerabeelden, de werkprocessen hierop in te richten en de nodige IT-infrastructuur hiervoor op te zetten. Nederland acht het van groot belang dat deze pilot in alle lidstaten wordt uitgevoerd zodat ervaringen, ook vanuit verschillende vlootsegmenten, uitgewisseld kunnen worden en de controleautoriteiten van elkaar kunnen leren.

[19] *Electronic monitoring in fisheries: Lessons from global experiences and future opportunities*. Van Helmond - 2020 - Fish and Fisheries - Wiley Online Library.

Gezien het geringe draagvlak voor de aanlandplicht zelf, voorziet Nederland dat een snelle en top-down invoering van cameratoezicht het draagvlak voor de aanlandplicht waarschijnlijk verder zal ondermijnen. De nalevingsbereidheid van zowel de aanlandplicht als het cameratoezicht zal daarmee verder afnemen. Nederland wil daarom ook hier een oproep doen om cameratoezicht zorgvuldig in te voeren, op basis van een gedegen juridische basis en met het oog op een gelijk speelveld tussen lidstaten en vlootsegmenten.

4. Bijvangst gevoelige soorten

Het vermijden van incidentele bijvangsten van kwetsbare soorten is belangrijk om de instandhoudingsdoelen en de goede milieutoestand te bereiken. Hiertoe is allereerst meer informatie nodig over bijvangstniveaus en *best practices* om deze ongewenste bijvangsten te vermijden. Op 30 november is het CiBBRiNA-project ingediend in het kader van het EU LIFE-programma waarin ministeries, visserijorganisaties, wetenschappers en NGO's uit 14 landen samenwerken, waaronder ook IJsland, Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk. Het doel is om grens- en sectoroverschrijdende samenwerking binnen de EU tot stand te brengen om de bijvangst van prioritaire bedreigde, bedreigde en beschermde (ETP) soorten tot een minimum te beperken en waar mogelijk uit te bannen. Hiervoor zal een toolbox worden ontwikkeld om mitigatie-, monitoring- en beoordelingsmethoden te verbeteren. Het onderzoek bouwt voort op een evaluatie van de huidige benaderingen en bestaande nationale programma's. Het project omvat nieuwe proefprojecten die gezamenlijk met vissers worden uitgevoerd in een "veilige omgeving" met wederzijds vertrouwen en samenwerking.
Een van de soorten die Nederland als prioriteit heeft aangemerkt, zijn de kraakbeenvissen. Vanwege hun gevoeligheid voor visserijactiviteiten, het feit dat de meeste soorten in deze groep een lange levensduur hebben en weinig nakomelingen hebben, en de geringe hoeveelheden gegevens die beschikbaar zijn over verspreiding en/of populatieomvang, is deze groep uiterst kwetsbaar en moet prioriteit krijgen in de overweging over instandhoudingsmaatregelen. Nederland heeft daarom een actieplan voor kraakbeenvissen opgesteld dat in 2022 wordt geactualiseerd. Daarnaast is de stand van verschillende (zee)vogels en vleermuizen zorgwekkend en verdienen prioriteit bij het overwegen van instandhoudingsmaatregelen. De toenemende activiteit van offshore windparken (OWF) leidt tot verlies van leefgebied en soms tot de dood in het geval dat een vogel in botsing komt met windturbine. Nederland werkt aan een actieplan voor de instandhouding van zeevogels.

Met het oog op een gelijk speelveld tussen de lidstaten, acht Nederland het van belang dat *best practices* bij het vermijden van kwetsbare soorten en andere instandhoudingsmaatregelen Uniebreed of op regionaal niveau worden ingevoerd. Dit omdat deze toepassingen veelal gepaard gaan met vangstverliezen voor de doelsoort.

5. Wetenschappelijk advies, meerjarenplannen en innovatie

De omschakeling naar meerjarige beheersplannen, waarbij visbestanden meer in samenhang en met lange termijn doelstellingen beheerd worden per gebied, heeft bijgedragen aan het verbeteren van het duurzaam beheer van de bestanden alsmede stabiliteit voor de vissers. Tegelijkertijd moeten we constateren dat niet alle vissoorten tot herstel komen. Vaak spelen sociaaleconomische belangen een belangrijke rol in de uiteindelijke beslissing over de vangstmogelijkheden, maar deze worden niet tot uitdrukking gebracht in het vangstadvies. Dit maakt dat de besluitvorming niet volledig transparant is.
Omdat de Europese biodiversiteitsstrategie en de sociaaleconomische doelstellingen van het GVB nadrukkelijk om meer integratie van visserij-, natuur-, energie- en voedselbeleid vragen, zou Nederland willen verkennen hoe we in het visserijbeleid nog verder toe kunnen naar een ecosysteembenadering, inclusief het duurzaam beheer van niet-commerciële of ongereguleerde visbestanden en ander zeeleven. Daarbij acht Nederland het van belang dat bij de vangstadviezen ook de sociaaleconomische gevolgen inzichtelijk worden gemaakt, om op deze manier meer transparantie te verkrijgen in de besluitvorming. Dit vraagt om een investering in sociaaleconomische kennisopbouw en om een geïntegreerde multidisciplinaire aanpak van visserijbeheer (zoals de Ecosystem Approach to Fisheries management) en een verandering in de advisering hierover.

Tevens vindt Nederland het belangrijk dat meer onderzoek gedaan wordt naar de effecten van de maatregelen die volgen uit de EU Green Deal, zoals het verplaatsen van visserijen als gevolg van het sluiten van gebieden. Het gaat daarbij zowel om de effecten van verplaatsing naar andere visgronden als de verplaatsing naar andere doelsoorten. Ook de effecten op de rest van de keten en visserijgemeenschappen zijn hierbij belangrijk. Nederland zal komende jaren onderzoek uitvoeren naar de gevolgen van sluiting van gebieden voor het ecosysteem en voor de visserij. Eveneens wordt onderzocht wat de sociaaleconomische gevolgen zijn van het saneren van een deel van de vloot, voor de rest van de keten en de visserijgemeenschappen.

Tenslotte wil Nederland hier aangeven dat het van groot belang is dat Europese wetgeving een klimaat schept voor innovatie, dat betekent minder gedetailleerde wet- en regelgeving, meer mogelijkheden voor startkapitaal en investeringssteun (ook voor vaartuigen groter dan 24 meter). De visserijsector staat aan de vooravond van een grote transformatie van de vloot: het moet kleiner, flexibeler en duurzamer. Om die transformatie te bewerkstelligen is veel onderzoek nodig naar nieuwe vistechnieken, nieuwe schepen en alternatieve verdienmodellen. Uit die onderzoeken zullen innovatietrajecten volgen, en in die innovatietrajecten zal er geëxperimenteerd moeten worden.
Het is wenselijk dat het GVB zodanig flexibel ingericht wordt dat er ruimte is voor het experimenteren met nieuwe technieken en aanvullende beheersmaatregelen onder wetenschappelijke begeleiding. Zo is in de Technische Maatregelenverordening geregeld dat de Verordening niet van toepassing is op visserijactiviteiten die worden uitgevoerd ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek, mits aan een aantal voorwaarden is voldaan. Nederland bepleit dat wordt geregeld dat ook voorschriften uit de overige op het gebied van het GVB vastgestelde verordeningen buiten toepassing blijven op visserijactiviteiten ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek, zodat het bijvoorbeeld mogelijk is om 'verboden soorten' en non-quota soorten die kleiner zijn dan de MCRS in het kader van wetenschappelijk onderzoek aan boord te houden. Eveneens is het wenselijk dat een kader ontwikkeld wordt met stappen die minimaal doorlopen moeten worden, bij de ontwikkeling van nieuwe vistuigen. Op die manier dragen we er zorg voor dat innovatie aangejaagd wordt in plaats van belemmerd.

6. Regionalisering

De invoering van regionale samenwerking in het visserijbeleid heeft bijgedragen aan het onderlinge begrip tussen lidstaten en ook tussen visserijsectoren uit deze lidstaten. Tegelijkertijd constateert Nederland dat er punten zijn die verbeterd kunnen worden, waarmee meer resultaat behaald kan worden op de doelstellingen van het GVB.

Gemeenschappelijke doelen natuurbeleid
Hoewel de beheersdoelen voor visbestanden Uniebreed zijn ingevoerd en als "gezamenlijke doelen" aangemerkt kunnen worden, geldt dit niet voor de natuurdoelstellingen. Van lidstaten wordt gevraagd om gezamenlijke afspraken te maken over instandhoudingsmaatregelen in beschermde gebieden. Dit wringt in de situatie dat deze maatregelen slechts bijdragen aan de natuurdoelen van één enkele lidstaat terwijl ze de visserijvloten van andere lidstaten juist enkel

benadelen. Het ontbreken van gezamenlijke natuurdoelstellingen voor de Europese wateren, heeft vertragend gewerkt op de besluitvormingsprocedure ten aanzien van de instandhoudingsmaatregelen. Nederland zou willen verkennen of er mogelijkheden zijn om ook voor de mariene natuurdoelstellingen meer naar gezamenlijke of regionale doelstellingen en verantwoordelijkheden te gaan. Regionale samenwerking en is ook van toepassing bij de verdere uitwerking van een van de doelstellingen voor beschermde gebieden van de Europese Biodiversiteitstrategie (EBS) (voor het land en de zeeën van de EU dient 30% aan beschermde gebieden te worden gerealiseerd waarvan 10% strikt beschermd).

Uitrol selectiviteitsmaatregelen
Een van de onderwerpen waarvoor lidstaten regionaal tot afspraken kunnen komen, zijn de uitzonderingen op de aanlandplicht. Zoals ook aangegeven onder het kopje "aanlandplicht" staat of valt de uitrol van selectieve tuiginnovaties bij een gelijk speelveld voor alle vissers. In dat kader verdient het aandacht om op regionaal niveau nadrukkelijker afspraken te maken over de toepassing van tuiginnovaties die selectiviteit bevorderen en om bijvoorbeeld het delen van *best practices* op het gebied van selectiviteit als voorwaarde te verbinden aan uitzonderingsmogelijkheden op de aanlandplicht, ook als het gaat om de overlevingsuitzondering. Op deze manier zouden vissers beloond worden voor innovatie en het toepassen van optimale selectiviteitsoplossingen.

7. Blauwe Economie

De ontwikkeling van een Sustainable Blue Economy (SBE) is onderdeel van het Nederlandse Programma Noordzee 2022-2027, specifiek in de vorm van een community of practice Noordzee (CoP NZ) die nieuwe en schaalbare initiatieven en bedrijvigheid stimuleert en ondersteunt om door de ontwikkelingscurve (TLR-curve) heen te komen. Deze CoP NZ fungeert als een gezamenlijke "incubator" voor duurzame ontwikkelingsinitiatieven voor de huidige en nieuwe mariene en maritieme bedrijvigheid in den brede.
De huidige ontwikkelingen op de Noordzee bieden namelijk ook kansen voor vormen van nieuw ondernemerschap in windparken, gericht op duurzame vormen van voedselwinning en aquacultuur die combineerbaar zijn met natuurontwikkeling. Daarnaast wordt ook gekeken naar mogelijkheden voor andere vormen van hernieuwbare energie. Samen met ondernemers, onderzoekers, NGO's, beleidsmakers en uitvoeringsinstanties worden publiek-private

samenwerkingsverbanden ontwikkeld om initiatieven daadwerkelijk uit te kunnen voeren en regelgeving te optimaliseren waar nodig. Om de mogelijkheden voor deze activiteiten in de toekomst te vergroten en veilig te kunnen blijven uitvoeren zal onderzocht moeten worden welke optimalisatie voor de technische maatregelen uit het GVB daarbij wenselijk zijn. Voor de ontwikkeling van passieve visserij en aquacultuur in windparken is het van belang dat de technische maatregelen verordening ruimte biedt om de activiteiten te vergunnen en op een veilige manier te kunnen uitvoeren in windparken.
Nieuwe marktkansen en initiatieven op zee hebben beleidsmatig sturing nodig op o.a. vragen rondom schaalbare praktijkexperimenten en de positieve en negatieve impact op het ecosysteem. Tevens zijn deze experimenten gebaat bij een marktomvang die groter is dan de Nederlandse. Vandaar dat relaties zijn gezocht met het Vlaamse Blauwe Cluster om samen te werken. Opschaling van experimenten naar een groter gebied kan van meerwaarde zijn in het versnellen van de transformatie naar een volledig duurzame blauwe economie, inclusief de bijbehorende waardeketens.

De nieuwe innovaties bieden waardevolle kansen voor duurzame voedselwinning, echter zijn ze geen alternatief voor alle ondernemers in de traditionele visserij op tong en schol. Nederland zoekt binnen de duurzame blauwe economie naar een toekomstperspectief voor beide vormen van maritiem ondernemerschap: duurzame visserij op bodemvissen en nieuwe vormen van voedselwinning binnen en buiten windparken op de sterk veranderende Noordzee.

8. Clean oceans

In Nederland dragen vissers bij aan een schone zee en daarmee aan de doelstelling van de Kaderrichtlijn Mariene strategie namelijk het bereiken van de goede milieutoestand. Deze inzet komt naast de Kaderrichtlijn Mariene Strategie voort uit de SUP-richtlijn en de Richtlijn Havenontvangstvoorzieningen.
In het programma 'Visserij voor een Schone Zee' zoekt de visserijsector samen met havens en afvalverwerkers naar manieren om de afvalkringloop te sluiten door het inleveren en afvoeren van huishoudelijk afval, netten en kabels, om de verbetering van inzamelfaciliteiten in de haven en om recycling van netten. Daarnaast werken de visserijsector, ngo's, onderzoeksinstituten en overheden samen om een milieuvriendelijk alternatief voor vispluis te vinden. Dit sluit aan bij de bewustwordingsmaatregel gericht op verantwoord vistuig, die vanuit de SUP-richtlijn moet worden uitgevoerd. Het programma Fishing for Litter is in 2000 in Nederland als pilot begonnen en is nu binnen Europa uitgebreid. Vissers kunnen afval dat

zij als bijvangst aan boord krijgen, zonder kosten voor afvoer en verwerking in de havens afgeven. Om de bewustwording van de afvalproblematiek op zee binnen de visserijsector te vergroten, heeft organisatie ProSea een educatietraject opgezet. Vissersschepen vallen onder de voorschriften van de Richtlijn Havenontvangstvoorzieningen, HOV (EU/2019/883). Deze richtlijn vraagt om een regeling voor passief opgevist afval, ook wel bekend als Fishing for Litter-afval. Faciliteiten hiervoor worden in de havens verplicht gesteld en bekostigd via indirecte financiering.

9. Extern Visserijbeleid

De samenwerking van de EU met derde landen in de regionale organisaties voor visserijbeheer (RFMO's) en de partnerschapsovereenkomsten voor duurzame visserij (SFPA's) zijn belangrijk voor goed beheer van de oceanen. Nederland vraagt ook voor het externe visserijbeleid aandacht voor een betere integratie van het visserij- en natuurbeleid en een versterking van de ecosysteembenadering, die naast doelsoorten ook ziet op het duurzaam beheer van bijvangstsoorten en niet gereguleerde soorten. Nederland verwijst hierbij naar het mandaat voor de Commissie voor de instandhouding van de levende rijkdommen van de Antarctische wateren (CCAMLR), waar dit principe al van toepassing is.
De rol van de SFPA's kan verder worden versterkt door de transparantie en verantwoordingsplicht van SPFA te vergroten door verplichte jaarlijkse voortgangsrapporten over vangsten, wetenschap, maatregelen en financiën. Deze moeten actief voor het publiek beschikbaar worden gemaakt, zowel in de partnerlanden als in de EU.

10. Sociale dimensie

Het vissersbestaan is een levenswijze die van ouders wordt overgedragen op kinderen. Wanneer deze levenswijze uitsterft, roept dat de vraag op op welke manier wij voedsel uit zee kunnen winnen. In dit kader vraagt Nederland om een Europese visie te ontwikkelen ten aanzien van de winning van voedsel uit zee.
De beperkter wordende ruimte op zee in combinatie met de dringende roep om verduurzaming, maakt dat een deel van de vissers zullen stoppen. Het is van belang dat inzichtelijk gemaakt wordt wat dit betekent voor de visserijgemeenschappen en voor de gehele keten en wat er minimaal nodig is aan vlootcapaciteit/visaanlandingen voor het behoud van dynamische visserijgemeenschappen en de gehele keteninfrastructuur.
Het sociaal welbevinden van vissers hangt sterk samen met een gevoel van eigenaarschap. Tevens blijkt dat daar waar vissers dit gevoel van eigenaarschap niet hebben, er weinig nalevingsbereidheid is. Daarom is het belangrijk dat de kennis en ervaring van vissers

goed wordt meegenomen in de beleidsafwegingen en ook om daar waar nodig bereidheid te tonen om beleid aan te passen, wanneer in de visserijpraktijk blijkt dat bepaalde zaken niet uitvoerbaar zijn. Een gevoel van eigenaarschap kan ook versterkt worden, door meer aandacht te hebben in het visserijbeleid voor het belonen van goed gedrag, naast het bestraffen van slecht gedrag.

11. Principes van goed bestuur

Nederland constateert dat de principes van goed bestuur niet altijd in de volle breedte van het visserijbeleid zijn toegepast. Nederland bepleit met nadruk dat wanneer in voorkomend geval een principe ter zijde wordt geschoven (bijvoorbeeld wanneer beleidsbeslissingen niet op grond van de best beschikbare wetenschappelijke informatie genomen worden), dit expliciet en deugdelijk gemotiveerd zou moeten worden. Dit om te voorkomen dat de principes slechts een symbolische functie vervullen.

12. Dierenwelzijn

In Nederland is een eerste stap gezet richting de ontwikkeling van bedwelmingsmethoden aan boord van vissersvaartuigen, ter verbetering van het welzijn van vissen. Recent is de laboratoriumfase voor het elektrisch bedwelmen van schol, tong, schar en kabeljauw afgerond. Om het bedwelmen daadwerkelijk te implementeren zijn ook/nog praktijktesten nodig, wat aanbevolen wordt door EFSA. Omdat zowel visserijmethoden als de vissoorten eigen specifieke kenmerken hebben, zou Nederland Europese onderzoekssamenwerking op dit onderwerp verwelkomen. Wanneer blijkt dat bedwelmen aan boord effectief is en uitvoerbaar in de visserijpraktijk, zou Nederland de mogelijkheden voor Uniebrede invoering willen bespreken.

Ik blijf tot uw beschikking voor eventuele vragen naar aanleiding van deze inbreng en kijk uit naar de verdere samenwerking zowel bij de ontwikkeling van het actieplan als de voortgangsrapportage van het GVB.

[redacted]

Henk Staghouwer